

REGIONY BUDOUCNOSTI

spolupráce, bezpečí, efektivita

INSPIRACE PRO ROZVOJ MĚST A REGIONŮ
S PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

REGIONY BUDOUCNOSTI

spolupráce, bezpečí, efektivita

INSPIRACE PRO ROZVOJ MĚST A REGIONŮ
S PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.*

Ing. Marek Pavlík, Ph.D., a kolektiv

Regiony budoucnosti – spolupráce, bezpečí, efektivita

Inspirace pro rozvoj měst a regionů s příklady dobré praxe

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, 170 00 Praha 7

tel.: +420 234 264 401

www.grada.cz

jako svou 7459. publikaci

Seznam všech autorů je uveden na straně 196

Odpovědná redaktorka Dana Bendová

Grafická úprava a sazba Eva Hradiláková

Návrh a zpracování obálky Vojtěch Wagner

Počet stran 224

První vydání, Praha 2020

Vytiskla Tiskárna v Ráji, s.r.o., Pardubice

© Grada Publishing, a.s., 2020

ISBN 978-80-271-2961-4 (ePub)

ISBN 978-80-271-2994-2 (pdf)

ISBN 978-80-271-1310-1 (print)

OBSAH

O EDITOROVI	9
ŘEKLI O KNIZE	11
PŘEDMLUVA	15
ÚVOD	17
1. REGIONY ■ <i>René Wokoun</i>	19
1.1 Inteligentní řízení a správa	23
1.2 Inteligentní ekonomika	24
1.3 Inteligentní mobilita	24
1.4 Inteligentní životní prostředí	25
1.5 Inteligentní lidé	25
1.6 Inteligentní život	25
2. INDIKÁTORY KVALITY ŽIVOTA V REGIONECH	
■ <i>Tomáš Hák, Svatava Janoušková</i>	27
2.1 Hodnocení regionálního rozvoje	28
2.2 Indikátory pro hodnocení regionálního rozvoje	31
3. REGIONY A JEJICH VÝZVY	49
3.1 Role aktérů v rozvoji regionů ■ <i>Luděk Pfeifer, Kamil Papež</i>	50
3.2 Malé obce ■ <i>Jiří Ježek</i>	53
3.3 Vzdělávací a výzkumné instituce ■ <i>Rut Bízková</i>	60
3.4 Univerzity a inovátoři ■ <i>Silvia Ručinská</i>	66
3.5 Sociální oblast a dobrovolnictví ■ <i>Jiří Tošner</i>	70
3.6 Energetika ■ <i>Marie Zezulková</i>	73
3.7 Životní prostředí ■ <i>Soňa Jonášová</i>	75
3.8 Mobilita ■ <i>Jan Edlman</i>	78

3.9	Turismus ■ <i>Monika Palatková</i>	85
3.10	Sdružení obcí ■ <i>Radim Sršeň</i>	86
3.11	Podnikání a sdružení podnikatelů ■ <i>Pavla Břečková</i>	89
3.12	Zapojování občanů do věcí veřejných ■ <i>Jiří Pánek</i>	91
3.13	Role církve v rozvoji regionů ■ <i>Marek Vácha</i>	94
3.14	Financování regionálního rozvoje ■ <i>Lenka Malá</i>	97
3.15	Finanční nástroje k rozvoji regionů ■ <i>Luděk Tesař</i>	99
 4. PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE V ROZVOJI REGIONŮ		101
4.1	Energetický management měst – Litoměřice ■ <i>Jaroslav Klusák</i>	101
4.2	Chytřejší kraj – Moravskoslezský kraj ■ <i>Jakub Unucka</i>	104
4.3	Regionální rozvoj – Královéhradecký kraj ■ <i>Zita Kučerová</i>	105
4.4	Spolupráce v chytřém cestovním ruchu – Žďársko ■ <i>Zdeněk Navrátil</i>	114
4.5	Místní akční skupiny – Středočeský kraj ■ <i>Miroslav Oliva,</i> <i>Přemysl Růžička</i>	116
4.6	Oborové koncepce města – Bílovec ■ <i>Sylva Kováčiková</i>	120
4.7	Rozvoj talentů a inspirace k podnikání – Plzeň ■ <i>Luděk Šantora</i>	123
4.8	Zajišťování městských služeb pomocí firem – Sandy Springs (USA) ■ <i>Lenka Andrášová</i>	127
4.9	Inovační ekosystém – Liberecký kraj ■ <i>Jaroslav Demel</i>	131
4.10	Transdisciplinární tým odborníků na rozvoj regionu ■ <i>Jan Trejbal</i>	137
4.11	Kreativní cestovní ruch ■ <i>Alžbeta Királová</i>	140
4.12	Region krátkých vzdáleností ■ <i>Tomáš Novotný</i>	145
4.13	Sdílené bydlení ■ <i>Jan Sůra</i>	153
4.14	Spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru – zámek Žďár nad Sázavou ■ <i>Constantin Kinský</i>	156
4.15	Podpora volnočasových aktivit – Milovice ■ <i>Milan Pour</i>	159
4.16	Podnikání – Hodonínsko ■ <i>Michal Švagerka</i>	161
4.17	Spolupráce obcí v regionu – Moravská brána ■ <i>Tomáš Šulák</i>	163
4.18	Pěší turistika ■ <i>Mojmír Nováček</i>	172
4.19	Knihovnictví ■ <i>Tomáš Řehák</i>	175
4.20	Financování regionálního rozvoje v ČR ■ <i>Patrik Reichl</i>	178
4.21	Financování projektů v Evropě ■ <i>Lenka Malá</i>	181

5. REGIONY BUDOUCNOSTI 2050	183
5.1 Vzdělávací a výzkumné instituce ■ <i>Rut Bízková</i>	183
5.2 Univerzity a inovace ■ <i>Silvia Ručinská</i>	184
5.3 Malé obce ■ <i>Jiří Ježek</i>	188
5.4 Sdružení obcí ■ <i>Radim Sršeň</i>	191
5.5 Podnikání a sdružení podnikatelů ■ <i>Pavla Břečková</i>	193
5.6 Sociální oblast a dobrovolnictví ■ <i>Jiří Tošner</i>	194
SPOLUAUTOŘI KNIHY	196
PŘÍLOHA 1 ■ <i>Marek Pavlík</i> JAK BUDOU VYPADAT REGIONY V ROCE 2050	199
PŘÍLOHA 2 ■ <i>Lenka Andryšová</i> VYLIDŇOVÁNÍ MALÝCH OBCÍ	215

O EDITOROVI

Ing. Marek Pavlík, Ph.D.

V roce 1997 absolvoval Fakultu podnikohospodářskou na Vysoké škole ekonomické v Praze. Po studiu pracoval v oddělení marketingu a komunikace ve společnosti Pražské vodovody a kanalizace, a. s., kde se později také věnoval expanzní a akviziční politice firmy.

Roku 2003 spojil své další působení s poradenskou a vzdělávací společností M. C. TRITON, spol. s r. o., kde působil jako konzultant a manažer pro veřejnou správu. Zabýval se především velkými změnovými projekty v různých segmentech organizací s cílem racionalizovat a modernizovat řízení organizací. Od začátku roku 2014 byl obchodním ředitelem, od roku 2018 ředitelem strategie.

Od léta 2019 je konzultantem na volné noze a externím přednášejícím na Univerzitě Stanford (USA).

Absolvoval několik zahraničních stáží (Holandsko, Německo, Švédsko, Oregon – USA), kde získal zkušenosti v oblasti modernizace samospráv.

V roce 2009 obhájil na VŠE v Praze disertační práci na téma „Moderní přístupy v řízení organizací veřejné správy se zaměřením na projekty partnerství veřejného a soukromého sektoru“ a získal titul Ph.D. v oboru podniková ekonomika a management.

Kromě své poradenské práce také přednáší na vysoké škole CEVRO Institut o moderních trendech v řízení veřejné správy. Dále působí jako místopředseda Klubu veřejné správy ČMA a člen správní rady HESTIA – Centrum pro dobrovolnictví.

Je autorem řady publikací, mimo jiné *Společenská odpovědnost organizací, Jak úspěšně řídit obec a region* nebo *Podpora lokální ekonomiky*. Pravidelně přispívá do odborných časopisů, například *Veřejná správa* a *Moderní obec*.

V roce 2017 získal s firmou M. C. TRITON vítězství v soutěži „Chytrá města pro budoucnost“ v kategorii Víze. Dnes je v této soutěži porotcem. V roce 2017 byl rovněž nominován na Osobnost Smart City.

Pro Českou televizi připravuje pořad *Srdce regionu*, který má ukázat skryté potenciály regionů v ČR a napomoci rozvoji konkurenceschopnosti našich regionů prostřednictvím podpory lokální ekonomiky.

Ve volném čase se spolu s manželkou věnují dvěma synům, turistice a cestování.

Poznámka: Seznam všech autorů včetně výpisu jejich kapitol je uveden na konci knihy. Zároveň jsou jména autorů uvedena u jednotlivých (pod)kapitol.

ŘEKLI O KNIZE

Kniha Regiony budoucnosti je vítaným příspěvkem do diskuse o rozvoji našich regionů. Na základě odborné erudice autorského týmu a jeho mnohaletých zkušeností v oblasti regionálního rozvoje se dívá na regionální rozvoj v celé jeho šíři, přičemž kombinuje různé úhly pohledu. Hlavním cílem regionálního rozvoje je zvýšení kvality života v regionech při zohlednění role jednotlivých klíčových institucí a aktérů, kteří rozvoj regionů, ale i obcí ovlivňují nebo jsou jím ovlivňováni. Autoři si toho jsou vědomi a zároveň se dívají na regionální rozvoj optikou využití konceptů Smart City a Smart Village a možností rozvoje informačních a komunikačních technologií, tedy optikou konce druhé dekády 21. století. Velmi pozitivně je třeba hodnotit četné příklady dobré praxe. Jsem přesvědčen, že kniha najde mnoho čtenářů z řad odborné veřejnosti jak na všech úrovních státní správy (velkých měst i malých obcí), tak ze sféry akademické a veřejné.

Mgr. František Kubeš

vedoucí odboru strategického rozvoje a spolupráce
Magistrát města Brna

V dnešním světě je již zcela normální, že napříč kontinenty létají kromě lidí a kontejnerů se zbožím i data, čísla, bajty a bitcoiny. Internetové uzly se zvětšují, sítě rostou a datové toky jsou čím dál rychlejší. Od základů kybernetiky jsme se přesunuli k pokročilé informatice a z jednoduché logiky se staly pokročilé smart technologie. Mezi tou záplavou jedniček a nul se nám však občas stane, že zapomeneme, že za tím vším stojí člověk – univerzitní profesor, analytik v korporátu nebo jen večerní internetový surfař, tedy ten, kdo to vymyslel, ten, kdo to obsluhuje, a ten, kdo to využívá. Na začátku i na konci je to pořád člověk. Proto bychom na něj neměli zapomínat a vždy jej v té spleťtité síti vidět. Chytré regiony totiž mohou fungovat jen tehdy, budou-li v nich chytrí lidé. Tato kniha by k tomu měla být inspirací.

Ing. Jakub Unucka, MBA

náměstek hejtmana Moravskoslezského kraje

Rozvoj regionů je rozvoj celé společnosti a státu. Ačkoliv se v současném světě globalizace, stále rychleji rostoucích měst a centralizace zdánlivě vše soustředí do několika málo metropolí, regiony stále tvoří a budou tvořit základ společnosti, infrastruktury, ekonomiky a kultury. Aby se rozvíjely správným směrem a nezaostaly za tempem rozvoje velkých měst, je třeba klást si správné otázky a nastolovat správná témata. Kniha Regiony budoucnosti komplexně analyzuje všechny aspekty rozvoje regionů od veřejné správy přes financování, podnikání a vzdělávání až po životní prostředí, energetiku nebo sociální oblast. Identifikuje přitom řadu konkrétních úkolů, které před námi stojí, pokud chceme uspět. Současně dokumentuje příklady z dobré praxe, které ukazují správnou cestu a klíče k jejich řešení a mohou být inspirací pro další kraje, města a obce.

Závěrem se autoři zamýšlejí nad tím, jak budou regiony vypadat v budoucnosti, v roce 2050. Já bych v této době rád viděl, aby moderní region byl nejen digitalizovaný, propojený, přirozeně spolupracující se soukromým sektorem, infrastrukturně zajištěný a do velké míry finančně nezávislý, ale aby se také vrátil zpět k tradicím, kdy jedním z jeho základních pilířů bude opět řemeslo. Technické obory, zejména v nižších stupních vzdělávacího systému, v regionech zejí prázdnotou. Na vině není jen dostupnost vysokého školství, neustále se zvyšující množství oborů a s nimi i počet studentů vysokých škol, ale především přístup naší společnosti, který fakticky zlikvidoval učňovské školství a odradil zástupy dětí a mládeže od zájmu o technické a řemeslné obory. Přitom současný kvalifikovaný řemeslník je profesionál, který pro to, aby uspěl, musí dalece přesahovat rámec svého oboru.

Věřím, že tato kniha bude všem, kdo se na rozvoji regionů podílejí, užitečnou a praktickou rukovětí, kterou využijí vždy, když budou tvořit dlouhodobější strategii přístupu k některé z popsaných oblastí.

JUDr. Petr Michal, Ph.D.

advokát a společník advokátní kanceláře Císař, Češka, Smutný,
místopředseda Hospodářské komory hl. m. Prahy

Rozvoj regionů naší republiky úzce souvisí s rozvojem veřejné správy a územní samosprávy; je základním kamenem pro rozvoj státu i celé Evropské unie. Fungující, aktivní a nápomocné úřady (a jejich kompetentní pracovníci) jsou pak zásadním prvkem pro rozvoj podnikání, udržitelnosti i pozitivního ducha regionů.

Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, jejímž jsem rektorem, je jedna z nejstarších soukromých vysokých škol v naší republice. Od začátku našeho fungování se zaměřujeme na výuku diplomacie, mezinárodních vztahů a public relations. V rámci bakalářského studijního oboru vyučujeme také předměty, které se intenzivně a prakticky zabývají výkonem veřejné správy. Velký důraz klademe na praxe studentů

a propojení výuky s pracovními stážemi. Jsme si vědomi, nakolik důležitý je proces digitalizace, a reflektujeme markantní význam nových médií a technologií.

Naši absolventi jsou schopni uplatnit odborné znalosti a dovednosti nabyté ve výuce jak v subjektech veřejné správy ČR, EU a v dalších mezinárodních institucích, tak i ve firmách orientovaných na PR aktivity a mediální komunikaci. Při přípravě vzdělávacích programů i v samotné výuce dlouhodobě spolupracujeme s významnými profesními a státními institucemi.

Letos, v roce 2019, jsme zahájili rozvoj nových studijních programů pro české i zahraniční studenty. Připravujeme profesně orientovaný bakalářský studijní program management a marketing, programy zaměřené na letectví a přípravné kurzy pro budoucí studenty medicíny.

Osobně jsem dlouhodobě působil v leteckém průmyslu včetně mezinárodní letecké dopravy. Její regulací a bezpečností se zabývám celoživotně a v akademické sféře se pohybuji již více než dvě desetiletí. Těší mě, že své zkušenosti z vedoucích pozic ve státních i mezinárodních institucích mohu nadále předávat studentům. Někteří z nich se určitě stanou kompetentními manažery a vedoucími pracovníky úřadů, podniků a organizací, které, věřím, budou rozvoji našich regionů smysluplně napomáhat.

doc. Ing. Jindřich Ploch, CSc.

rektor Vysoké školy mezinárodních a veřejných vztahů Praha
emeritní generální ředitel Úřadu pro civilní letectví

PŘEDMLUVA

Vážení čtenáři,

chytrý rozvoj je v dnešní době velmi aktuálním tématem, ať už jde o pohled z národní, regionální, či lokální úrovně. V tomto směru ministerstvo pro místní rozvoj již realizuje a dále plánuje řadu konkrétních kroků.

Intenzivně se věnujeme konceptu Smart City/Region/Village. Snažíme se usnadnit komunikaci mezi zúčastněnými aktéry, ať již z veřejné správy, soukromého sektoru, či z řad akademiků. Koncept vnímáme jako proces k udržitelnému rozvoji měst a obcí. Použití moderních informačních a komunikačních prostředků při tom může významně přispět ke zlepšení kvality života obyvatel.

Regiony jsou specifické tím, že je zde na relativně velkém území řešena širší provázanost veřejné, soukromé a akademické sféry. V rámci inovativního rozvoje je právě partnerství, spolupráce a synergie klíčovou podmínkou úspěchu. Cílem konceptu, jak jej vidíme my, je vytvořit optimální podmínky a prostředí pro smysluplné zavádění chytrých technologií a přístupů tak, aby si jednotlivá řešení nekonkurovala, aby naopak efektivně využívala zdroje a vzájemně se doplňovala, posilovala a rozvíjela. Například v oblasti dat, která jsou pro koncept Smart City/Region/Village jedním z nosných pilířů, usilujeme o jejich zpřehlednění a zpřístupnění. Zároveň jim musíme dát jasná pravidla.

Stejně jako na úrovni měst a obcí i na úrovni regionů je důležité si ujasnit dlouhodobé cíle a způsob, jak jich dosáhnout. Jelikož zdroje nejsou neomezené, je potřeba se naučit stanovovat jasné priority. Na co se do budoucna zaměřit, co sledovat a jak zohlednit regionální specifika, to je mimo jiné obsahem této publikace.

V oblasti smart řešení se i na české scéně pohybuje řada odborníků z různých oblastí od energetiky, mobility, životního prostředí až po sociální či jiné veřejné služby. Jsem ráda, že právě zkušenosti zmíněných expertů jsou v této publikaci sdíleny a mohou být předány dalším zájemcům o zvýšení úrovně života v našich regionech.

Věřím, že publikace pomůže čtenářům najít inspiraci, jak využít smart řešení k rozvoji potenciálu regionů a ke zkvalitnění života jejich obyvatel.

Klára Dostálová
ministřyně pro místní rozvoj

ÚVOD

Hlavní motivací k přípravě knihy *Regiony budoucnosti* je snaha o vytvoření publikace, která by dokázala obsáhnout regionální rozvoj v celé šíři, a to ze čtyř úhlů pohledu:

- pohled z různých oblastí ovlivňujících kvalitu života v regionech (vzdělávání, podnikání, výzkum, sociální oblast, životní prostředí, energetika, mobilita, turistický ruch, komunitní život, financování rozvoje kraje apod.);
- pohled klíčových institucí, které ovlivňují rozvoj regionů (firmy, veřejná správa, školy, sdružení obcí a firem, výzkumné instituce, neziskový sektor, církev);
- pohled aktérů v regionu aneb jakou roli hrají jednotlivé právnické a fyzické osoby v rozvoji regionů;
- pohled ze strany výzev, kterým regiony čelí.

Publikace si neklade za cíl vyčerpávajícím způsobem popsat všechny oblasti a aktéry participující na rozvoji regionů, ale snaží se přispět k tomu, aby se rozvoj regionů řešil ve své komplexnosti a v horizontu budoucích desítek let. Kniha mívá svými vizemi do roku 2050.

Členové autorského kolektivu mají nejen teoretické, ale i dlouholeté praktické zkušenosti s problematikou veřejné správy, a proto se rozhodli se o své zkušenosti podělit.

Cílovou skupinou publikace jsou zejména představitelé a experti z veřejné správy, ale rovněž každý, koho téma regionálního rozvoje zajímá, ať jde o osoby ze soukromého, neziskového sektoru, studenty, či občany, kteří přicházejí do styku s veřejnou správou, a zejména samosprávou.

První kapitola věnujeme vymezení pojmu „regiony“ včetně vysvětlení termínů *smart city* a *smart region*.

Druhá kapitola přibližuje způsoby hodnocení regionálního rozvoje pomocí indikátorů kvality života. I přes autonomii orgánů veřejné správy na různých úrovních je zřejmé, že hodnocení různých aspektů společenského rozvoje jako součást rozhodovacího procesu (řízení) je vhodné provádět koordinovaně na vertikální ose

stát–kraj–obec. Lze tak sledovat nejen vlastní vývoj, eventuálně jej porovnávat s obdobnými subjekty (benchmarking), ale také analyzovat a korigovat soudržnost veřejných politik.

Třetí kapitola se zabývá popisem subjektů v regionech, které se na jeho rozvoji podílejí. Snaží se nastínit jednotlivé klíčové oblasti regionálního rozvoje včetně jejich výzev a působení vybraných institucí.

Následuje čtvrtá kapitola s příklady dobré praxe z ČR i ciziny, a to jak ze samospráv, tak z vysokých škol, firem či sdružení obcí. Jde o příklady, které mohou být inspirací pro ostatní.

Pátá kapitola je vizionářská, neboť míří do roku 2050. Záměrem je přiblížit možné trendy a scénáře vývoje v podnikání, ve vzdělávací a výzkumné oblasti a v působení obcí.

Rádi bychom však doporučili i přílohu, kde naleznete dvě témata. Spoluautoři knihy a další významné osobnosti reagovali na zdánlivě jednoduchou otázku: „Jak budou vypadat regiony v roce 2050?“ Odpovědi nejsou vůbec jednoduché a jednoznačné, ale o to podnětnější a zajímavější. Dále jsme oslovili tři muže z vedení malých obcí s dotazy, jakým způsobem se jim daří získávat nové občany jejich obcí s cílem zabránit vyliďňování, což je problém několika regionů v ČR.

Závěrem chceme vyslovit přání, aby tato kniha napomohla ke zvýšení zájmu i diskuse o spoluvytváření budoucích regionů v ČR, které vyslyší různorodost potřeb, zájmů a motivů různých aktérů v regionech.

Marek Pavlík a kolektiv autorů